

Konec nekega mita

Poslej ne bo nič več tako kot doslej. Poslej bo vse drugače. Še letošnja bazoviška proslava bo drugačna. Ne smemo namreč pozabiti, da so bazoviški junaki padli pod fašističnimi svinčenkami ob kriku: živela Jugoslavija! Ti naši junaki so padli tudi zato, da bi živela tista Jugoslavija, ki je sedaj umrla. Te Jugoslavije sedaj ni več! Konec je nekega mita, ki je ogreval srca našim očetom, ki so z anglosaško miselnostjo videli v Jugoslaviji, v dobrem in v slabem, svojo domovino. Right or wrong: my country. Za ta ideal so se borili v želji, da bi se osvobodili izpod fašizma, da bi se Primorska priključila Jugoslaviji. Za ta ideal so z ra-

Rafko Dolhar

mo ob rami darovali z drugimi jugoslovanskimi brati svoje življenje v prekomorskih brigadah mnogi Primorci. Tudi po osvoboditvi je ponosni upor jugoslovanskih narodov proti informbirojevski nadutosti dvignil naš ponos in zadoščenje, da pripadamo tej ponosni skupnosti južnoslovanskih narodov.

Danes gotovo ni lahko vsem tistim, ki so v ta mit verjeli, še manj tistim, ki so se zanj tudi žrtvovali; premnogi se gotovo premetavajo v grobu. Pa vendar je bilo tudi vsem nam prijetno vedeti ali vsaj verjeti, da imamo nekje neko skupno, bolj ali manj močno matično domovino, ki se vsaj do neke mere zanima za nas. Nekje pač moraš kot narodnostna skupnost imeti neko oporo.

Seveda nam ni bilo prav, če so nas na meji cariniki ogovorili srbsko ali celo vljudno italijansko, samo slovensko ne. Ali če smo hotelske račune v Jugoslaviji plačevali kot drugi tujci samo zato, ker smo pač imeli zelen potni list. Ali če so nas stevardese na Jat-ovih letalih nago-varjale v vseh mogočih jezikih, samo v našem ne. Kako lepo je sedaj leteti na letalih domačega letalskega prevoznika, Adria, kjer te lepo nagovorijo tudi po slovensko!

Sedaj bi s pesnikom lahko rekli: Sem dolgo upal in se bal ..., kajti od lanske predbožične plebiscitne noči do letošnje kresne noči je minilo šest neskončnih mesecev. Pol leta upanja, da bo proces slovenske osamosvojitve potekal brez pretresov in v strahu, da bi se ob tem kaj nepopravljivega zgodilo. Teh šest mesecev, ko je nova slovenska, demokratično

dalje na 2. strani ■

Slovenija subjekt mednarodnega dogajanja

Medtem ko pišemo, še ne vemo, kako se bo slovenski parlament odločil glede brionskih predlogov, ki jih je obrazložila evropska trojka in o katerih je tekla razprava nič manj kot 16 ur. Glavne točke predlagane listine objavljamo na tej strani. Važno se nam zdi ugotoviti, da je Slovenija, ki ji tujina še vedno ne priznava značaja neodvisne in suverene države, vsemu navkljub le postala subjekt mednarodnega dogajanja, saj jo predlogi evropske trojke obravnavajo kot eno izmed prizadetih strani. To pomeni, da je v teku proces, ki se mora nujno končati s priznanjem slovenske državne suverenosti. Ta proces se po našem nikakor ne more ustaviti ali prekiniti in je treba trimesečni moratorij dejansko smatrati za čas, ko se lahko natančno izoblikuje koledar ukrepov, ki jih terja sama proglasitev državne samostojnosti in suverenosti.

V tem trenutku je seveda predvsem važno, da se prekinitve sovražnosti spremeni v premirje in se nato sklene pravi mir. Miru pa danes, kot že včeraj, ne ogroža Slovenija, temveč sedanji jugoslovanski vojaški vrh, to je skupina generalov, ki vedri in oblači v Beogradu. Žal gre

za ljudi, ki so in hočejo ostati političen dejavnik, in sicer tudi odločilen, češ da je njihova dolžnost obvarovati jugoslovansko državo pred razpadom. Tako ni govoril po televiziji le načelnik glavnega stana general Adžić, ki je zagrozil, da bo njegova armada »ukrotila« Slovenijo, temveč je enake grožnje v bistvu izustil tudi obrambni minister, general Kadrijević. Ta je med drugim javno postavil na laž predsednika svoje vlade Markovića in celo napovedal neposlušnost svojemu nadrejenemu organu, zveznemu predsedstvu, če se bo to drznilo nasprotovati izvedbi načrta o zavarovanju obstoja in ozemeljske celovitosti jugoslovanske države.

Radi verjamemo tistim, ki trdijo, da so že omenjena generala in njihovi prijatelji sposobni pričeti z izvajanjem svojega načrta, vendar je na dlani, da ti gospodje, razen velikih žrtev, gotovo ne morejo doseči ničesar trajnega, saj narodov, ki nočejo biti pod skupno streho, ne moreš k temu prisiliti.

Težko si mislimo, da se jugoslovanski vojaški vrh tega ne zaveda. Zato se nam

dalje na 2. strani ■

Na Brionih je evropska trojka predlagala

IZ DEKLARACIJE

- O lastni usodi morejo odločati le narodi Jugoslavije;
- Najkasneje 1. avgusta letos se morajo brez vsakršnih pridržkov začeti pogajanja o vseh aspektih krize v Jugoslaviji;
- Jugoslovansko zvezno predsedstvo mora imeti popolno oblast nad oboroženimi silami;
- Prizadete strani ne smejo ukrepati enostransko in se ne smejo posluževati sile.

PRILOGI

I.

- Za nadzorstvo na meji (z Italijo, Avstrijo in Madžarsko) bo skrbela slovenska policija ob upoštevanju zveznih predpisov;
- Slovenski cariniki bodo denar i-ročali zvezni blagajni, ki jo bodo nadzorovali zvezni in republiški predstavniki;
- Zvezna oblast bo nadzorovala notranji in mednarodni letalski promet;
- Zeleni pas ob meji bo tri mesece pomovno nadzorovala vojska, v tem času pa bodo pogajanja, da bi tudi to nadzorstvo prešlo v pristojnost slovenske policije;
- Deblokirajo se vse vojaške enote, vojski se vrne zaplenjeno orožje, do polnoči 8. t.m. pa se osvobodijo vsi vojni ujetniki.

II.

- Mednarodna skupina opazovalcev (od 30 do 50) bo nadzorovala stanje v Sloveniji in po možnosti na Hrvaškem.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 14. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Lučka Susič: »Soncu naproti«; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 17.00 Boris Pahor: »Vila ob jezeru«, roman; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 15. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Cetrtkovih srečanj; 9.00 Otroški kotichek: »Glasbeni vrtljak«; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Moški zbor Štmaver; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Slovenski film v Gorici: povratek nazaj; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 16. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Namastè, Sagarmáta«, zapiski Dušana Jelinciča z odprave na Everest; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Vladimir Jurc: Slovensko pismo; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 17. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Ženska komorna skupina Cappella Civica iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dvojezičnost in identiteta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Jugoslavija po letu '45; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 18. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Literarne podobe: Zgodbe o revijah; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Spomini Henrika Tume; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 19. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Nazaj k naravi; 12.40 Oktet Javor iz Pivke; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Doživljati rojstvo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Slovenski Ikar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 20. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Otroški kotichek: »Prevarana lisica«, slovenska ljudska basen; 9.30 Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Glasbene matice, organist Milko Bizjak; 12.20 Priljubljene melodije; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Drobntince; 16.00 Moč tišine. 16. oddaja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, številka 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 040/772151.

Pomoč Sloveniji 91

Solidarnostni odbor Slovencev v Italiji sporoča, da je v polnem teku nabiralna akcija za ublažitev posledic vojaške agresije na Slovenijo. Denar zbirajo naslednji denarni zavodi pod gtslom »Pomoč Sloveniji 91«:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA (Sedež Trst, Agencija Domjo, Agencija Rojan) številka tekočega računa je 01.6560/54

HRANILNICA IN POSOJILNICA OPČINE — 9626

HRANILNICA IN POSOJILNICA NABREŽINA (Sedež Nabrežina, Filiala Sesslan) — 65283-1

KMEČKA BANKA GORICA (Sedež Gorica, Filiala Krmin) — 61001

HRANILNICA IN POSOJILNICA DOBERDOB — 1720

HRANILNICA IN POSOJILNICA SOVODNJE — 23/7

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA — Filiala Cedad — 02.200/89

CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE — 4256B/S

CASSA DI RISPARMIO DI GORIZIA — 13160/1

BANCA POPOLARE UDINESE — 6986

Tudi mladi so se odločili, da po svojih močeh sodelujejo pri tej človekoljubni pobudi. V petek, 12. t.m., bodo mladinski predstavniki Slovenske prosvete, Slovenske skupnosti in SKGZ postavili dve stojnici v Trstu, in sicer na Borznem trgu in pod arkadami na križišču med ulicama Carducci in Battisti, kjer bodo zbirali podpise v podporo Sloveniji in delili letake s pozivi za solidarnostno pomoč prizadetemu slovenskemu prebivalstvu.

Obenem je treba še povedati, da se nadaljuje tudi zbiranje zdravil, ki poteka v dogovoru z Društvom slovenskih zdravnikov. Prva pošiljka je bila že oddana zbirnemu centru v Gorici.

Vse podrobnejše informacije dobite na sedežu Solidarnostnega odbora Slovencev v Italiji v Ulici Sv. Franciška 20 (sedež SKGZ), ki odgovarja na telefonsko številko 368094. Svoja sporočila lahko pošljete tudi po telefazu na številko 368158.

Slovenija subjekt mednarodnega...

■ nadaljevanje iz 1. strani

vsiljuje misel, da se za takšnim v bistvu nestvarnim stališčem morda skriva nekaj drugega. Gre morda za nadaljnjo usodo Hrvaške, kjer je od poznega lanskega poletja v predelih, naseljenih s pretežno srbskim prebivalstvom, v teku pravi upor zoper zakonito hrvaško oblast. Ta upor se stopnjuje, saj prav v tem trenutku bremo, da je samo v vzhodni Slavoniji dozdej padlo nad 90 ljudi, povečini pripadnikov hrvaške policije in hrvaške narodne garde.

Boji in nemiri na Hrvaškem imajo za posledico, da zvezna jugoslovanska vojska postopno zaseda ozemlje hrvaške republike. Scenarij je naslednji: srbski teroristi pridejo v vas in navadno napadejo postajo hrvaške policije. Začne se streljanje, ki običajno preneha s prihodom tankov in oklopnikov jugoslovanske vojske. To se ponavlja že dalj časa. In kakšen je učinek? Armada postopno zaseda čedalje več ozemlja in prevzema nad tem ozemljem tudi nadzorstvo. Do kdaj bo vse to trajalo?

Konec nekega mita

■ nadaljevanje iz 1. strani

izvoljena oblast, nadaljevala po začrtani poti, nas ni nihče jemal resno, ne doma in še manj v svetu. Se danes malokdo ve, da je pot do samostojnosti, mimo načelnih helsinkiških izjav, zapisana tudi v ustavi SFRJ iz leta 1974. Paradoksalno nas je na to moral spomniti brezobziren general JLA, ki je grozil našemu narodu z uničenjem.

Z veseljem smo gledali na televizijskih zaslonih zapleten, a demokratično izveden postopek osamosvojitve v slovenskem parlamentu. S ponosom v srcu smo gledali, kako se je nova slovenska zastava dvigala ob starodavni lipi in kako so bakle svetile v poletno noč na vrhu Triglava, ki je že drugič, in upamo za vedno, postal simbol naše narodne samobitnosti.

Predsednik Kučan je tisto noč dejal, da je to noč slovenski narod lahko sanjal, gotovo pa ni mislil, da bo prebuditev iz sanj tako trda in kruta, kot je potem bila.

Sedaj je poletni kres pogorel do tal in z njim mit dosedanje Jugoslavije. Pri tem so se mnogi zmotili. Zmotili so se tisti, ki so mislili, da v srednji Evropi kaj takega danes ni več mogoče. Zmotili so se tisti, ki so mislili, da bo nekoč skupna armada v nekaj urah normalizirala položaj v upornih republikah. In zmotili so se tisti, ki so mislili, da se slovenski narod ne bo z orožjem postavil v bran komaj pridobljene suverenosti. Vsi so se zmotili.

Na pogorišču stare Jugoslavije, na tem geografskem prostoru pa bodo seveda jugoslovanski narodi na tem ozemlju morali živeti še naprej, seveda v novi, na novih temeljih zgrajeni skupnosti samostojnih in svobodnih subjektov. Nekega mita je konec, čas je za načrtovanje nove geopolitične strukture južno-slovanskih narodov.

Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"

Ključ za rešitev krize v Jugoslaviji je treba zato poiskati prav v dogajanju na Hrvaškem. V ostalem je srbski predsednik Milošević, ki se obnaša, kot da se ga predlogi in delo evropske trojke ne tičejo, te dni naglasil, kako armada ni dolžna skrbeti, da bi ostali v Jugoslaviji narodi, ki tega nočejo. Poskrbela pa bo, da bodo vsi vsi Srbi živeli v svoji državi. Te besede so zelo jasne in se ne tičejo le srbskega prebivalstva na ozemlju Hrvaške, temveč tudi Srbov v drugih republikah, predvsem v Bosni. Zanimivo je, da je prav na dan, ko je beograjska televizija s poudarkom poročala o raznih kršitvah prekinitve ognja v Sloveniji, prav tako s poudarkom kazala, kako predsednik Milošević pregleduje nove oddelke do zob oboroženih teritorialcev na ozemlju Srbije.

Kriza ima torej širše razsežnosti in si zato Slovenija povsem upravičeno prizadeva, da bi se čimprej rešila iz tega kaotičnega stanja ter sama začela skrbeti za lastno usodo.

Prizadevanja Ssk za Slovenijo

Slovenska skupnost je pobleže in zavzeto spremljala in še spremlja dogajanje v matični domovini. Z veseljem je vzela na znanje demokratične spremembe v Sloveniji, med prvimi je matici izrekla čestitke ob proglasitvi samostojnosti, ob dramatičnem razpletu dogodkov pa je ves čas stala ob strani mladi Republiki Sloveniji. Po svojih močeh je posredovala na vseh pristojnih ravneh od Rima preko dežele do krajevne stvarnosti.

Predstavniki Ssk so bili 25. in 26. junija prisotni v Ljubljani, torej tako na dan izglasovanja neodvisnosti kot na slovesni proglasitvi. Dan kasneje, ko so tanki JA zasedli mejne prehode, je deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar takoj posredoval pri predsedniku deželne vlade Biasuttiju, ki je bil tedaj v Rimu, s prošnjo, naj od vlade zahteva obsodbo agresije. Poslal je tudi nujno poslanico predsedniku italijanske vlade Andreottiju.

Prav v dneh najhujše krize je bil v Ljubljani deželni svetovalec Ssk Bojan Brezigar. V slovenski prestolnici je zasedal prvi Svetovni slovenski kongres. Brezigar je bil ves čas v tesnem stiku z vodilnimi italijanskimi politikami. 28. junija je zasedalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki je obravnavalo nadaljnje pobude v korist Sloveniji. Na predlog Ssk se je sestalo zastopstvo vseh slovenskih komponent v Italiji, ki je priredilo tudi tiskovno konferenco. Udeleženci so odločno obsodili vojaško agresijo na našo matično domovino, rekli so, da morajo zahodne države takoj priznati samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo in obenem izjavili, da nosijo za to, kar se je zgodilo, dober del odgovornosti Italija in vse ostale evropske države v EGS. Istega dne je bil v Trstu sestavljen tudi krizni štab, ki od tedaj redno zaseda vsak dan. V njem so predstavniki Ssk in ostalih osrednjih slovenskih komponent. Člani štaba so sprožili

nabiralno akcijo za ublažitev posledic vojaškega napada, natisnili so plakate v slovensčini in italijanščini z napisom: »Nočemo več tankov v Evropi«, obiskali so tržaškega prefekta in obenem napisali protestno pismo, ki so ga naslovili na ministrskega predsednika Andreottija, zunanjega ministra De Michelisa in na Evropsko skupnost.

Ssk je priredila vrsto manifestacij v podporo Sloveniji in sodelovala na protestnih shodih, ki so jih priredile druge, tudi vsedrjavne stranke in organizacije. Manifestacije so bile v Trstu, Gorici, Doberdolu in Dolini. Treba je tudi opozoriti, da je deželni predsednik Slovenske skupnosti Marjan Terpin pospremil v Ljubljano, v dneh, ko so še trajali spopadi, vsedržavnega tajnika liberalne stranke Altissima. To srečanje z vodilnimi slovenskimi oblastmi je bistveno vplivalo na spremembo stališča PLI o slovenskem vprašanju, saj se sedaj ta stranka zavzema za priznanje samostojne in neodvisne Republike Slovenije.

Vse dni, ko je v Sloveniji potekal boj za obrambo suverenosti, je Ssk imela vrsto stikov z deželnimi in vsedržavnimi oblastmi, s prijateljskimi manjšinskimi strankami in z ljubljansko vlado. V dneh od osamosvojitve dalje so zasedali tudi vsi izvoljeni sveti na našem področju (občinski, pokrajinski in deželni) in na vseh teh sejah so aktivno sodelovali tudi zastopniki Slovenske skupnosti, ki so že pred 25. junijem predstavili osnutke resolucij, v katerih so zahtevali priznanje Slovenije kot samostojne države. Po vojaškem napadu pa so takoj obsodili agresijo na mlado, demokratično republiko.

Omeniti je treba še dejstvo, da je Bojan Brezigar tudi sodeloval v delegaciji dežele Furlanije - Julijske krajine, ki je skupno z delegacijama dežel Veneta in Tridentinske - Južne Tirolske obiskala Slo-

venijo v dneh vojne vihre. 3. in 4. julija pa sta dva slovenska poslanca — Podveršič in Pavšič — obiskala Trst in Gorico in sta bila po posredovanju Slovenske skupnosti sprejeta na goriški pokrajini, v Trstu sta se srečala z županom, udeležila pa sta se tudi zasedanja predsednikov in načelnikov skupin vseh štirih pokrajinskih svetov v naši deželi.

To so v skopih obrisih le najpomembnejši koraki, ki sta jih naredila deželno in

POZIV SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

Deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa obvešča javnost, da je bil v nedeljo v Ljubljani sestanek Glavnega odbora, ki je med drugim pozval vse organizirane Slovence po svetu, naj izvedejo Svetovni teden solidarnosti s Slovenijo od 8. julija do 12. julija. To naj bi bil pričetek usklajene in stopnjevane animacije vseh državnih prostorov, v katerih živimo Slovenci.

Deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa zatorej poziva tudi vsa naša društva, organizacije in vsakovrstne pobude, da s srečanji, manifestacijami, posveti, odprtimi pismi izrazijo svojo solidarnost, seveda tudi po tem tednu. Vplivanje na javno mnenje je namreč bistvenega pomena, saj to prispeva k pogojem za priznanje samostojne Republike Slovenije.

pokrajinsko vodstvo Slovenske skupnosti v dneh po napadu okupatorske vojske na Slovenijo. Dela, ki ga je opravila stranka, je seveda veliko več, vendar vsega tudi zaradi prostorske stiske ni mogoče omenjati. V nadaljevanju objavljamo odlomke iz nastopa dveh manjšinskih predstavnikov v italijanskem parlamentu Ebnerja (Južnotirolska ljudska stranka) in Caverija (Union Valdôtaine) na zasedanju v poslanski zbornici v sredo, 3. julija. Oba sta se odločno zavzela za priznanje Slovenije kot samostojne države, saj bi bilo to močno jamstvo za obrambo pred agresijami, podobna stališča pa so izrekli tudi krščanski demokrat iz Pordenona Agrusti, liberalni vsedrjavni tajnik Altissimo in predstavnik Demokratične stranke levice Gasparotto. V zvezi s slovenskim vprašanjem je bilo postavljenih kar 21 parlamentarnih vprašanj, na katera sta odgovarjala zunanji minister De Michelis in obrambni minister Rognoni.

S KUVAJTOM JE BILA SOLIDARNOST DRUGAČNA

Predstavniki Južnotirolske ljudske stranke Michl Ebner je v svojem posegu poudaril, da se ne strinja s stališčem ministra De Michelisa, ki je v svojih odgovorih v parlamentu skušal nekoliko »olepšati« dogodke v Sloveniji in na Hrvaškem, kjer je v resnici državljanska vojna. Izrecno je zahteval priznanje obeh držav. »Po Berlinu, Budimpešti, Pragi, po dogodkih na trgu Tien An Men, so sedaj tudi Ljubljano in Zagreb zasedli komunistični tanki. Spoštovani minister, tu gre za brutalno agresijo,« je opozoril poslanec južnotirolske

Delegacija iz Furlanije Julijske krajine, Veneta in Tridentinske - Južne Tirolske je obiskala Ljubljano na dan, ko so tulile sirene in opozarjale na nevarnost letalskega napada. Na sliki sta med drugimi predsednik Biasutti in deželni svetovalec Ssk Brezigar

Pogovor z odličnjakinjo Katarino Košuta

Mladi se živo zanimajo za dogajanja v Sloveniji

Katarina Košuta

Veliko posplošenih trditev smo že slišali o tem, da se sodobna mladina sploh ne zanima za to, kar se danes dogaja, da verjetno misli le na zabavo in še marsikaj takega. Tudi do Državnega poklicnega zavoda za industrijo in obrt »J. Stefan« imajo nekateri negativne predsodke

češ da je šola za nekoliko slabše dijake, od katerih pač ni mogoče veliko zahtevati. Da vse gornje trditve ne držijo, je dokazala Katarina Košuta iz Križa, ki je maturirala prav na poklicnem zavodu v oddelku za tehnike kemijskih industrij z odlično oceno. Povedala je, da se njeni sošolci in sovrstniki zanimajo za marsikaj, da prebirajo časopise, redno spremljajo aktualno dogajanje in so ob vojaškem napadu na Slovenijo pokazali veliko zavzetost za dogodke v matici in veliko navezanost na slovenstvo. Kaj več boste lahko prebrali v intervjuju s Katarino Košuta.

Ali ti je šola, po tvojem, dala dovolj znanja? Si morda pričakovala več?

Reči moram, da mi je šola dala več, kot sem pričakovala sama, pa tudi več, kot so mislili drugi. Že od vedno mi je ugajala kemija, zato sem se po srednji šoli odločila, da se vpišem v poklicni zavod. Mnogi profesorji so mi tedaj to odsvetovali rekoč, da je ta šola primerna za »slabše« dijake. V teh petih letih sem se prepričala, da so se motili.

Tudi iz praktičnega vidika mi je poklicni zavod nudil precej dobro pripravo. V zadnjih letih smo se naučili uporabljati tudi najsodobnejšo instrumentacijo za izvedbo raznih analiz in računalnik, kar je v današnjem času neobhodno potrebno.

Kaj bi bilo treba spremeniti, da bi bila šola, ki si jo obiskovala, kvalitetnejša in uspešnejša?

Najprej bi bilo treba spremeniti mentaliteto profesorjev in dijakov drugih šol, pa tudi tistih, ki se lahkomišlno vpišejo v poklicni zavod misleč, da jim tu ne bo treba veliko delati. Na žalost ima do naše šole marsikdo še velike predsodke. Osebnostno moram reči, da sem se na poklicnem zavodu zelo dobro počutila. V razredu nas je bilo malo, zato pa smo delali toliko bolje in intenzivneje. Tudi naši profesorji so zelo pripravljani tako v tehničnih kot v literarnih predmetih.

Kaj meniš o svojih sovrstnikih? Se zanimajo za sodobno dogajanje?

Višješolci nismo tako pasivni in apatični, kot mnogi napačno mislijo. Zanimajo se za šport, pojejo pri raznih zborih, aktivno pa se udeležujejo tudi na kulturnem področju. Mnogi na primer radi hodijo v gledališče. Nekateri se ukvarjajo tudi s politiko. Na žalost pa je že v šolskih klopih opaziti ločevanje med pripadniki raznih političnih strank.

Ste v šoli posvetili kaj časa tudi aktualnim dogodkom?

O tem smo se v razredu veliko pogovarjali, v razredu smo brali tudi časopise in revije. Pri urah nemščine nam je profesorica razlagala, kaj se dogaja v Berlinu, pri italijanščini smo večkrat govorili in brali tudi o virusni bolezni AIDS, pri slovenščini pa smo se sploh veliko pogovarjali o sodobnih dogodkih, predvsem o spremembah v Sloveniji in Jugoslaviji, o novi slovenski demokraciji ipd. Ob tej priložnosti želim še posebej pohvaliti profesorje literarnih predmetov, saj so nam posredovali res veliko znanja.

Ste maturantje v času, ko ste se pripravljali na zrelostni izpit, spremljali dramatične dogodke v Sloveniji?

Kolikor vem, je velika večina prebirala časopise. O tem sem se tudi pogovarjala s svojimi sošolci in sovrstniki. Vsi smo v tistih dneh občutili povezanost s slovenstvom. Čutili smo, da smo ogroženi tudi mi, če je ogrožena naša matična domovina. Nekateri so celo rekli, da bi hoteli takoj vstopiti v teritorialno obrambo...

Zadnje vprašanje zadeva tvoje načrte. Boš nadaljevala s študijem ali se želiš zaposliti?

Kot sem že rekla, mi zelo ugaja kemija in bi se torej rada posvetila tej vedi. Nameravam na univerzo, a se še nisem odločila na katero fakulteto. Za nasvet bom vprašala tudi profesorje, ki so me učili v teh letih.

(h j)

Solidarnost iz Doline

Dolinska sekcija Slovenske skupnosti je 5. t.m. priredila solidarnostno in protestno zborovanje. Na trgu v Dolini so se pred mikrofonom zvrstili sekcijski tajnik Sergij Mahnič, občinski odbornik Aldo Štefančič, pokrajinski svetovalec Zorko Harej in deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. S solidarnostno izjavo in branjem krajših literarnih utrinkov sta sodelovala pesnika Marij Čuk in Boris Pangerc. Spored je povezoval Alojz Tul. Govorniki so izražali solidarnost slovenskemu narodu in slovenskemu vodstvu ob vojaškem napadu in ob težavah, ki nastajajo v zvezi z mednarodnim priznanjem nove slovenske države. Pri tem so tudi kritizirali dosedanje zadržanje Italije in Evropske skupnosti ter Združenih držav ter zahtevali spremembo politike, ki naj prizna slovenskemu narodu pravico do samoodločbe. Govor je bil tudi o novih razmerjih med samimi Slovenci po hudi preizkušnji teh dni.

TRŽAŠKA OBČINA GROZI Z NOVIMI RAZLASTITVAMI

Kmečka zveza iz Trsta je na tržaškega župana Richettija, na odbornika za javna dela in za urbanistiko ter na načelnike vseh svetovalskih skupin v tržaškem občinskem svetu naslovila pismo, s katerim izraža nezadovoljstvo in protest prebivalcev Svete Ane in Kolonkovca zaradi načrtov, ki jih je izdelala tržaška občina, da bi na področju za tržaškim pokopališčem, med ulicama Costalunga in Vida zgradili veliko parkirišče za avtomobile in pri tem uničili večjo površino, nekaj vrtov in vinogradov. Prebivalstvo tega že tako prizadetega področja je zbralo več deset podpisov pod protestno listino, v kateri med drugim predlagajo občini, naj bi parkirišče uredila ob ulici Sv. Marije Magdalene, ki je baie dovolj široka, da bi bila možna ta rešitev.

Oboji imamo podobne probleme

Tržaška pokrajinska uprava je skupno s šesterimi občinskimi upravami na Tržaškem ustanovila »začasen observatorij«, ki naj bi od blizu spremljal dramatično dogajanje v bližnjih republikah Sloveniji in Hrvaški ter posredoval vsedržavnim in mednarodnim pristojnim oblastem informacije za ustreznejše ukrepanje. V tem okviru je delegacija predstavnikov občin pod vodstvom predsednika tržaške pokrajine Crozzolija tudi opravila nekaj obiskov onkraj meje, in sicer pri občinah Koper in Sežana ter pri Uniji Italijanov iz Istre in z Reke.

Na srečanju s predstavniki italijanske manjšine, do katerega je prišlo v nedeljo, 7. julija, v Bujah, je bila med drugim izražena z različnimi poudarki potreba, da bi nova državna razmejitev med Slovenijo in Hrvaško ne načela že dosežene ravni zaščite in pravic italijanske skupnosti ter da bi poiskali takšne rešitve, ki bi tej skupnosti tudi po novi razmejitvi omogočile neoviran notranji pretok in izmenjave. Predsednik izvršnega odbora Unije Tremul je izrazil celo zahtevo, naj bi ohranitev enotnosti italijanske manjšine v

Sloveniji in na Hrvaškem bila zajamčena na mednarodni ravni, devinsko-nabrežinski podžupan Breclj pa je na srečanju opozoril na idejo enotnega kulturnega prostora, katero smo Slovenci že pred časom domislili da bi presegli meje, ki so se zarezale v naše narodno telo. Na sestanku v Bujah je tako prišla večkrat do izraza potreba, da bi Italijani v Sloveniji in Hrvaški ter Slovenci v Italiji tesneje sodelovali, saj se eni in drugi spopadamo s podobnimi problemi.

—o—

DEKLIŠKI PEVSKI ZBOR IZ PRAGE

Dekliški pevski zbor »Puellae Pragenses« iz Prage je imel 5. t.m. uspešen koncert v Finžgarjevem domu na Opčinah. Zbor, ki je prejel številna mednarodna priznanja, je na Tržaškem priredil dva koncerta: v dolinski cerkvi ob prazniku Svetega Urha in na Opčinah. V pozdrav gostjam sta v Finžgarjevem domu zapela Dekliška pevska skupina in Dekliški pevski zbor »Vesela pomlad«, ki sta se ob tej priložnosti združili. Dekleta iz Prage so odpotovala v Benetke.

SDGZ je slovesno odprlo novi sedež v Gorici

Predsednik Anton Nanut

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v petek, 5. t.m., slovesno odprlo v Gorici nove prostore. S tem je z uspehom kronalo večletna prizadevanja, da bi v Gorici imelo ustrezen sedež, kot zahteva njegova dejavnost, ki se je v zadnjih letih zelo razmahnila. Pri tem ima

nemajhne zasluge predvsem predsednik goriškega odbora SDGZ Anton Nanut, ki združenju posveča mnogo svojega dragocenega časa, kar gre gotovo na račun njegove poklicne dejavnosti. Anton Nanut je namreč znan goriški hotelir in lastnik restavracije na Tržaški cesti. Obiskali smo ga le nekaj dni po slovesnem odprtju novih prostorov in ga zaprosili za krajši pogovor.

Kdaj ste se začeli zanimati za nov sedež združenja in zakaj?

Najprej bi povedal, da smo goriški del SDGZ ustanovili že leta 1977. Bili smo prva pluralistična zamejska organizacija, saj smo tedaj sprejeli v naše združenje ljudi vseh taborov z namenom, da vzpodbudimo razvoj gospodarstva. In kot vemo, je prvi pogoj za razmah gospodarstva prav ta, da stranke nimajo vpliva nanj.

S prostori je bilo v začetku za nas bolj težko. Sedež smo imeli na Travniku v Mermoljevi hiši in čez nekaj let, ko je postal pretesen za naše delovanje, smo se preselili v bivše prostore Kmečke banke v Ulici Morelli. Z napredkom informatike in razmahom našega delovanja so kmalu tudi ti prostori postali premajhni, tako da smo morali spet iskati nov sedež.

Posrečilo se vam je dobiti prostor v samem središču Gorice. Ste imeli pri tem kake posebne težave?

Večjih težav nismo imeli. Ko smo izvedeli, da so na razpolago prostori v Ulici Roma 20 v palači INAIL, smo takoj zaprosili za najem. Povpraševalcev je bilo sicer več, vendar smo prostore dobili mi, ker smo prvi vložili prošnjo.

Bi kratko orisali delovanje Združenja na Goriškem?

Naše združenje je sestavljeno iz petih sekcij. Te so: mala trgovina, trgovina na debelo in zunanja trgovina, gostinstvo in turizem, obrtništvo in bančništvo. Povedati pa moram, da je zadnja, bančna sekcija, sicer deželna in ne pokrajinskega značaja.

Kakšno je sodelovanje s kolegi na Tržaškem?

S tržaškimi kolegi imamo redne stike in več skupnih sej. Tudi med tržaškimi in goriškimi gospodarskimi operaterji je sodelovanje plodno in uspešno.

Kaj bi povedali o trenutnem stanju gospodarstva na Goriškem? V čem je najbolj čutiti posledice zadnjih dramatičnih dogodkov v Sloveniji in kakšna so Vaša predvidevanja za nadaljnji razplet dogodkov?

Trenutno stanje gospodarstva na Goriškem je zelo zaskrbljujoče. To velja za malo trgovino, saj je tu preveč trgovin glede na število prebivalcev in je zato zaradi pomanjkanja kupcev z onstran meje takoj nastopila kriza. V krizi je tudi zunanja trgovina. Slednja je bila zaradi gospodarskega stanja v Jugoslaviji že prej v težavah, sedaj pa je po tragičnih dogodkih v Sloveniji popolnoma paralizirana. Če v kratkem problem ne bo rešen, bo za zunanjo trgovino prava katastrofa. Italijanska vlada in druge evropske države morajo nujno priznati suvereno in samostojno Republiko Slovenijo. To je po mojem edini izhod iz te krize.

—o—

OBČNI ZBOR BANCNE SEKCIJE SDGZ

Bančna sekcija pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju prireja v petek, 12. julija, v Kulturnem domu v Sovodnjah svoj redni občni zbor. Začetek bo ob 20. uri.

Naša društva

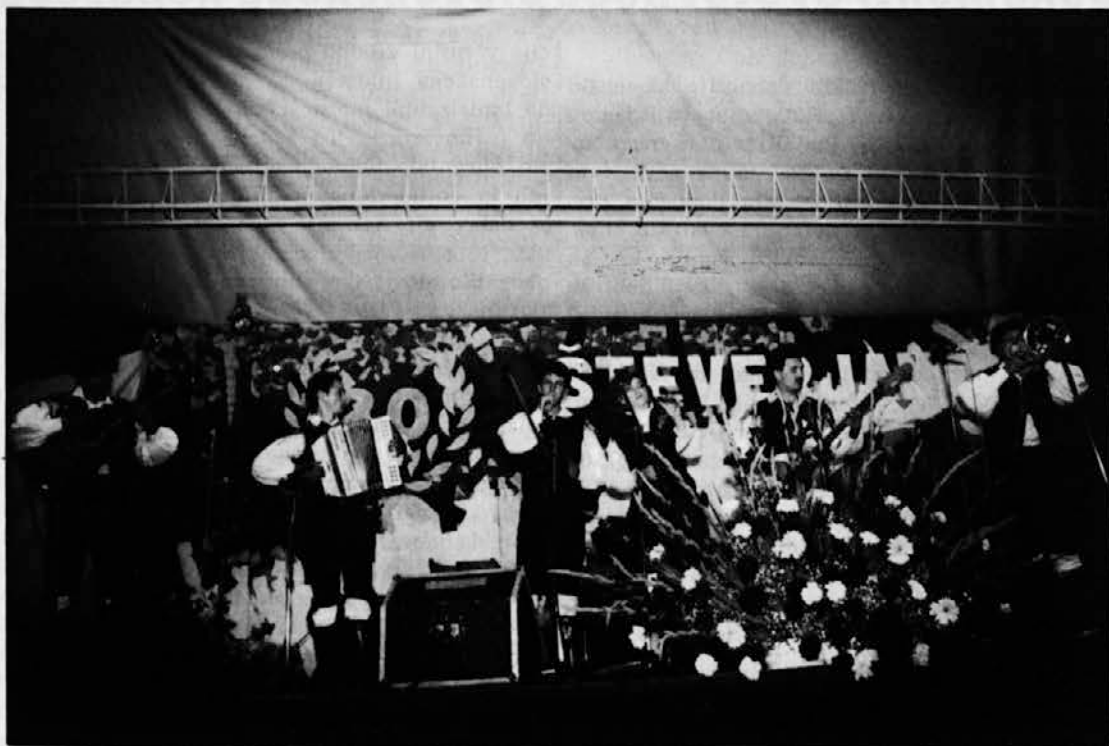
SKPD »F. B. Sedej« iz Števerjana

V Števerjanu že dolgo let deluje Slovensko katoliško prosvetno društvo, poimenovano po Frančišku B. Sedeju, goriškemu nadškofu, ki se je v času fašizma pogumno zavzemal za pravice slovenskega naroda. Korenine tega društva pa segajo že daleč, tja v leto 1884, ko je bilo ustanovljeno v tej prelepi vasi na griču Katoliško bralno društvo. Nastalo je na pobudo domačinov in tri leta po nastanku so člani sklicali prvi občni zbor. Od tedaj dalje je društvo vedno aktivno in redno delovalo in je tudi vzpostavilo plodne stike s sorodnimi organizacijami v okolici, tako na italijanski kot na slovenski strani meje.

V tistih časih so prirejali veliko gledaliških predstav, ki so bile tedaj zelo priljubljene in dobro obiskane. Domači števerjanski dramski krožek je nadvse aktivno deloval. Poleg tega je imelo društvo že tedaj tudi svoj zbor.

Druga vojna je zelo omejila to živahno kulturno vrenje v Števerjanu, po svetovnem spopadu pa so se člani društva začeli ponovno zbirati. Jedro nove prosvetne skupine so tedaj predstavljali cerkveni pevci z mladim in nadarjenim dirigentom Hermanom Srebrničem. Tudi dramska dejavnost je po vojni ponovno zaživela.

dalje na 8. strani ■

Prizor z lanskega Festiva a narodnozabavne glasbe

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Junjska številka revije »Mladika«

V teh dneh je izšla junjska številka Mladike. Uvodnik prijetno opremljenega mesečnika ima naslov: »Pozdrav samostojni Sloveniji... dobrodošlica Svetovnemu kongresu... čestitke Slovincu...« Ze v naslovu vidimo, da urednik pozdravlja novorojeno samostojno državo Slovenijo, Svetovni kongres, ki se je prav v teh dneh končal v Ljubljani in tudi na novo ustanovljenemu časopisu Slovenec, ki po dolgem času spet pričanja izhajati.

»Odsotnost Boga« je naslov noveli, ki je na Mladikinem literarnem natečaju prejela drugo nagrado. Novelo je napisal sedaj že dober znanec Mladike, slovenski pisatelj mlajšega rodu, Franjo Frančič. Lahko rečemo, da pisatelj piše moderno prozo, ki zelo prijetno popestri sicer precej umirjeni ton Mladike. Na istih straneh najdemo tudi štiri pesmi pesnika Vladimira Kosa. Za Slovence so gotovo bolj zanimive pesmi, ki se zgledujejo po starojaponskih pesmih. Pesnik živi namreč na daljnem Vzhodu.

Pisateljica Zora Tavčar nam v junjski številki Mladike predstavi svetovno znanega geografa, univerzitetnega profesorja dr. Jožeta Velikonjo, ki živi in dela v ZDA. Dr. Velikonja je sin znanega pisatelja Narteja Velikonje, ki je bil doma s Predmeje nad Ajdovščino, in je po drugi svetovni vojni zelo tragično končal. Zori Tavčarjevi uspe vedno izbrati ljudi, ki so res vredni naslova cikla, ki ga piše: Osem Slovincov za danes. V intervjuju, ki ga je pripravila, se nam dr. Jože Velikonja predstavi, veliko zveemo o njegovem delu, nekatere pa bo morda bolj zanimalo vse, kar pove o svoji družini. Med branjem, ki nam ga ponuja nova številka Mladike, so tudi Spomini na Plečnika, ki jih je spisal inž. arh. Vinko Lenarčič. Tokrat je na vrsti četrto nadaljevanje. Inženir Lenarčič opisuje izredno zanimivo predvsem značaj našega največjega arhitekta, ustavlja pa se tudi ob potankostih, ki nam Plečnika pokažejo v vsej svoji veličini.

Novela, ki jo je prispevala Bruna Pertot in nosi naslov »Kraljica, vzhajajoči luni podobna«, nam prikaže žensko, mater, ki vztraja na zemlji, čeprav je že izgubila moža in tudi v neki meri otroke, saj so se vsi že odselili in si postavili nove domove. Bruna Pertot na koncu kratke novele pravi: »...in priznati sem morala, da spada med tiste, zaradi katerih je naša zemlja še lepa.«

Najplodovitejši slovenski pisatelj in književnik Pavle Zidar se tokrat oglašja v Mladiki s tremi pesmimi, katerih ena je posvečena Trstu, druga ima naslov Otok Zorana Mušiča, tretja pa je Duša večera.

Mladika poroča in tudi oriše življenje in delo pred kratkim umrlega pisatelja Jožeta Krivca, ki je živel v Argentini. Prof. Martin Jevnikar predstavlja dve knjigi, ki se tičeja zamejske in zdomske literature, to sta Dolinarjeva »Slovenska katoliška obzorja« in prvi del Krajevnege leksikona Slovencev v Italiji, ki se ubada s Tržaško pokrajino. Seveda v junjski številki ne manjka obvestil, stalnih rubrik, tudi priloga »Rast« je zanimiva, v tej številki pa je tudi objavljen nov nagradni literarni natečaj Mladike.

Jurij Paljk

—o—

SREČANJE NA MEJI

Skupina mladih je v soboto, 6. t.m., na pobudo mladinskega odbora Slovenske prosvete in Slovenskega kulturnega kluba na mejnem prehodu pri Fernetičih pozdravila slovenske straže in člane Teritorialne obrambe ter jim izrekla čestitke. Nekaj besed je spregovoril Marjan Kravos, ki je izrekel veselje nad vstopom v svobodno in samostojno Slovenijo, obžalovanje in spoštovanje za žrtve ter tudi tesnobo zaradi negotovosti jutrišnjega dne.

Dokumenti Svetovnega slovenskega kongresa

O izseljenstvu

V zadnjih zgodovinskih dobah je slovenski narod doživljal pogosto razhajanje svojih udov po svetu. Nekateri so odhajali iz naravnega teženja po spoznavanju in doseganju novega in boljšega, drugi, ker jim je bila domačija preskromna ali ker so jo hoteli reševati iz stisk. Spet drugi so zapuščali domačo zemljo, ker so bili na njej narodno tlačeni. V zadnji dobi so se izseljevali taki, ki jim uradna domovina ni hotela biti prijazna. Vsem, ki v svetu nosijo slovensko ime, ohranjajo narodno zavest in jo prenašajo na nove rodove, zagotavlja Svetovni slovenski kongres spoštovanje in priznanje slovenske domovine. Obenem jim izpoveduje, da jih domovina nima za celice narodnega telesa, ki se izgublja, ampak da jim priznava dejaven pomen za razraščanje slovenstva v svetovne razsežnosti. Kot take jih tudi prišteva med upravičene, da se odločujoče udeležujejo pri razvijanju slovenskega javnega življenja.

O politični emigraciji

Slovinci, ki so ob koncu vojne in revolucije odšli iz domovine, ker niso hoteli sprejeti totalitarnega novega reda, so kot politična emigra-

cija v tujini vredno predstavljali tisti veliki del slovenskega ljudstva, ki je doma za vso dobo do lani izgubil možnost, da se politično in idejno javno izrazil. To zdomstvu je v svetu zvesto ohranjalo domovinski čut v vseh generacijah in gojilo duhovne in miselne vrednote, ki predstavljajo notranjo vsebino slovenstva. Obenem je z ustvarjanjem kulturnih dobrin znatno obogatilo slovensko duhovno zakladnico. Ta del slovenskega sveta, ki je bil prej prezrt in zanemarjan, je zdaj vedno bolj priznan in upoštevan. Svetovni slovenski kongres mu izreka javno priznanje in zahvalo, za prihodnost pa mu priznava tudi samolastnost v skupnem prizadevanju za razvoj narodnega življenja.

V skrbi za pomiritev v slovenski družbi in spravo v narodnem občestvu, upoštevajoč nujnost, da mora biti vsem Slovincem vrnjena domovina z vsemi pravicami in častmi, Svetovni slovenski kongres verjame, da so slovenski domobranci izhajali iz domoljubnih nagibov, kolikor so se po vesti upirali revoluciji, ki je predstavljala prevrat temeljnih osebnih in družbenih vrednot. Verjame, da sta bila njihov nagib in namen legitimna in je torej oznaka narodnega izdajstva krivična.

Nova številka Ognjišča

Številka verskega mesečnika Ognjišča, ki je izšla v teh dneh, je dvojna, za mesec julij in avgust, počitniška torej. Taka je tudi naslovnica, ki nam kaže mladeniča, kako utrujen počiva v gorah.

Po pismu meseca, ki se tudi tokrat ubada s težavami mladostnikov, to je namreč običajna tema, lahko preberemo, beležnice očeta urednika Franca Boleta. Urednik najprej opozori, da imamo pred seboj dvojno številko Ognjišča in tudi na dejstvo, da ima točno sto strani branja, je torej najbolj obsežna številka Ognjišča doslej. Sledi poročilo slovenske Karitas organizacije o 14. svetovnem kongresu Karitas, ki je bil v maju v Rimu.

V stalni rubriki »gost meseca« nam urednik Franc Bole predstavlja svetovnega popotnika Vinka Zaletela, duhovnika, ki živi na Koroskem. Pogovor s svetovnim popotnikom je zelo zanimiv, saj ima duhovnik Zaletel že častljivo starost devetinsedemdesetih let, potovati pa je začel zelo zgodaj. Seveda je vsa potovanja tudi opisal in večkrat tudi predstavil s svojimi diapozitivi predvsem na slovenskem Koroskem. Izdal je tudi tri knjige o svojih potovanjih.

V Ognjišču je tudi stalna stran posvečena aktualnemu in tokrat dr. Jože Ramovž piše o »dobrodelnosti kot bistvenem delu pluralističnega socialnega varstva«. Urednik Bole ima pogovor z Zoro Škerlj, ki kot uršulinka vodi Karitas v afriški državi Botsvani, Božo Rustja pa se pogovarja z znanim voditeljem duhovnih vaj v Sloveniji, z Vinkom Kobalom, ki to delo opravlja že dobrih petindvajset let. Matjaž Puc objavlja molitev »Hvalnica za sedmi dan stvarjenja« in temu sledi časnikarsko poročilo izpod peresa Silvestra Čuka o papeževem drugim potovanju v Fatimo, kjer se je s svetim očetom srečalo okrog milijon vernikov pri molitvi.

Priloga zadnjega Ognjišča je posvečena Jacobusu Gallusu-Petelinu, čigar obletnica smrti poteka v letošnjem letu. Skladatelj je umrl pred 400 leti v Pragi. Letos se ga Slovenci spominjamo z letom, ki je posvečeno njegovi glasbi. Dr. Edo Škulj izredno lepo opiše Gallusovo življenje in pomen njegovega dela na osmih straneh zadnjega Ognjišča.

»Naši preizkušeni bratje« je rubrika, ki jo ima Ognjišče že zelo dolgo in nam vsak mesec predstavi ljudi, ki so običajno invalidi, preizkušeni bratje. Tokrat se je urednik pogovarjal z mladim Janijem Trdino, ki je obsedel na invalidskem stolčku po prometni nesreči, ko si je zlomil hrbtenico.

Silvester Čuk je pravi pojem za slovenske bralce, saj že dolgo ureja imenitno rubriko v Ognjišču, ki ji je ime: »Priporočamo, berite«. Tokrat nam kratko in jedrnat predstavlja tri nove knjige, med katerimi ima gotovo svoje mesto tudi nova Felčeva knjiga: »Duša imena«.

Mlajši bralci bodo lahko v Ognjišču prebrali pogovor s slovenskim kajakašem Jernejem Abramčičem, ki je bil najboljši na svetovnem preventstvu na Soči. Enako jim bo všeč tudi intervju, ki ga je pripravil z novim slovenskim popevkarjem Marko Čuk; popevkarju je ime Miran Rudan, ki ga bolje poznamo kot pevca v skupini Pop design.

V dvojni številki Ognjišča najdemo še zapis o romanju 3000 Slovincov na Trsat, ki je praz-

dalje na 7. strani

Razstava vin v Nabrežini že postala občinski praznik

Kot je na slovesnem odprtju 30. razstave in pokušnje vin v petek, 5. t. m., v Nabrežini poudaril podžupan devinsko-nabrežinske občine Martin Breclj, je ta prireditve postala že pravi občinski praznik. Ob tej priložnosti se je Breclj v svojem uvodnem nagovoru spomnil tudi tragičnih dogodkov v Sloveniji in rekel, da se slednji odražajo tudi na tem tradicionalnem prazniku. Prireditve se namreč ni udeležil noben predstavnik pobratenih občin Buje in Ilirska Bistrica, ki so bili prej vsako leto prisotni. Med drugim je še povedal, da je devinsko-nabrežinski občinski svet na je devinsko-nabrežinski občinski svet na seji, posvečeni vojaški agresiji na Slovenijo, zavzel jasno stališče do tega vpraša-

nja, saj so člani poudarili pravico do samoodločbe, ki je temeljna pravica slehernega naroda.

Kar zadeva razstavo samo, je Breclj povedal, da se je letos prijavilo 13 vinogradnikov s 14 belimi in 7 črnimi sortami vin. Komisija, ki je bila tokrat precej stroga, pa je sprejela le pridelke 9 vinogradnikov (10 belih in 4 črne sorte). V zadnjih letih se je vino na Krasu znatno izboljšalo, je še dejal podžupan, za kar gre delno zasluga tudi tej razstavi.

V nedeljo, 7. t. m., so v Nabrežini nagradili najboljša vina. Priznanje so prejeli:

BELO VINO:

1. nagrada Lupinc Danilo - Praprot
2. nagrada Radovič Dušan - Nabrežina
3. nagrada Petelin Škerk Ida - Praprot

ČRNO VINO oz. TERAN:

1. Lupinc Danilo - Praprot
2. Petelin Škerk Ida - Praprot
3. Radovič Vedrana - Nabrežina

POSEBNA NAGRADA: za merlot brata Mirko in Danilo Pahor iz Medje vasi.

PROTESTNA MANIFESTACIJA KMETOV V BRUSLJU

V sredo, 10. julija, je evropska komisija za kmetijstvo razpravljala o novem okvirnem načrtu za preosnovo evropske kmetijske politike. Napovedujejo, da bo komisija sprejela vrsto ukrepov, ki naj bi omejili proizvodnjo žitaric, preuredili pa naj bi proizvodnjo oljčnic, mleka, mesa in tobaka. Bistvena novost je v napovedi, da bo prišlo do odkupne cene teh pridelkov.

Proti taki posplošeni evropski kmetijski politiki je bila v torek, 9., in naslednjega dne, 10. t. m., v Bruslju protestna manifestacija, ki so se je udeležili tudi predstavniki italijanske vsedržavne stanovske organizacije Združenja poljedelcev Confcoltivatori. Predsednik tega združenja Avolio je ob tej priložnosti predstavil evropskemu komisariju Mac Sarryju in italijanskima predstavnikoma pri tej komisiji, to sta Pandolfi in Ripa Di Meana, poseben dokument Združenja poljedelcev Confcoltivatori, glede pogledov te stanovske organizacije na bodočo kmetijsko politiko Evrope.

Protestne manifestacije, med katero so simbolično zasedli prostore evropskega parlamenta in med mimoidoče ponujali italijanske kmetijske specialitete, se je udeležila tudi štiričlanska delegacija Kmečke zveze iz Trsta. Poleg podpredsednika Ferluge in tajnika Bukavca sta v Bruslju bila še dva predstavnika Glavnega sveta tržaške Kmečke zveze.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ruzante

MOSCHETA

Režija Boris Kobal

PREDSTAVE NA PROSTEM

Premiera v soboto, 13. julija, ob 21. uri v TRNOVCI v BAJTI

Ponovitve:

v nedeljo, 14. julija, ob 21. uri MACKOLJE — Borov Gozdiček

v ponedeljek, 15. julija, ob 21. uri ZABREŽEC — Hribenca

v sredo, 17. julija, ob 21. uri PROSEK — Kulturni dom

v četrtek, 18. julija, ob 21. uri KRIŽ — Ljudski dom

v petek, 19. julija, ob 21. uri BARKOVLJE — Kulturno društvo

v soboto, 20. julija, ob 21. uri PADRIČE — Gozdna zadruga

—o—

NAŠE SOŽALJE

V Medjugorju, kamor je bila ponovno poromala z bratom Stankom, je umrla Albina Zorka Žerjal. Bilo ji je 86 let. Bratu Stanku, ki je naš dragoceni sodelavec, in ostalim sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

Globoko občuteno sožalje izrekamo tudi družini Leopolda Ažmana iz Trsta, ki je bil naš dolgoletni zvesti naročnik in je umrl pred nekaj dnevi.

Novosti glede razlastitev

Slovenski živelj v zamejstvu ima žal slabe izkušnje glede razlastitev zemlje in izplačevanja odškodnin. Italijansko ustavno sodišče pa je poskrbelo še za novost, ki za prizadete razlaščenca ni zelo navdušujoča. Za kaj gre?

Ustavno sodišče je z rzsodbo označilo za neustavna nekatera določila znanega zakona št. 865 iz leta 1971, ki ureja tematiko razlastitev. Doslej je veljalo, da ima edino razlaščenec pravico, da odkloni začasno odškodnino, ki jo z odlokom o razlastitvi določi predsednik deželnega odbora. Razlaščenec je namreč vsoto doslej lahko sprejel — in s tem je bila stvar rešena, ali pa odklonil in s tem se je začel daljši postopek. Začela so se pogajanja, včasih pa se je stvar končala le pred prizivnim sodiščem. Rzsodba št. 173, ki je bila objavljena v Uradnem listu 24. aprila letos, pa pravi, da ima tudi razlastitelj — se pravi ustanova, ki razlasti — pravico,

da se v roku 60 dni upre izplačilu odškodnine, ki jo predlaga odlok predsednika deželnega odbora.

Razlaščenca, ki bodo sprejeli začasno odškodnino za odtujeno nepremičnino, torej odslej ne bodo mogli te odškodnine imeti za dokončno, vse dokler ne bosta minila dva meseca, se pravi, dokler ne bo znano, ali se razlastitelj ne bo uprl izplačilu vsote.

—o—

NOVA ŠTEVILKA OGNJIŠČA

■ nadaljevanje s 6. strani

noval letos 700-letnico svoje cerkve, ki je posvečena sveti Materi božji.

Silvester Čuk tokrat opiše Loški muzej v Skofji Loki in »obletnica meseca« je posvečena pesniku in skladatelju Miroslavu Vilharju. Seveda v zadnjem Ognjišču ne manjka pisem bralcev, obvestil, zabave in razvedrila.

Jurij Paljk

Jurij Paljk »Samo malo miru hoče...«

»V obmejnih krajih je vedno tako,« mi je dejal znanec pred dnevi, ko so se končno umirjale vse stvari na slovenski meji.

Hotel sem mu zabrusiti, naj vendar že molči, on, ki je predstavnik italijanskega naroda, naroda, ki je zmagal v vseh bitkah in izgubil vse vojne. Ali pa obratno?

Vedel pa sem, da bi bilo to nesramno, zato sem molčal.

Vedno bolijo dejstva, pred katerimi smo nemočni, zahodna slovenska meja pa je samo ena od krivic, ki jih naš mali narod vsak dan mora sprejemati kot nekaj umevnega. Neka danost je to.

Veliki narodi imajo danost objestnega obnašanja in določanja, kdo sme kaj in kdaj. Zakaj je tako, niti ni važno.

Politična dejstva za določena obdobja.

Baje so bili pijani, ko so delili Jugoslavijo na interesna območja, sedaj gotovo niso, ko pehajo Slovenijo v propad pod balkanski jarem nesramne samozadostnosti naroda, ki ne pozna drugačnosti in niti ne tolerance.

Vsi imamo polna usta demokracije, ta beseda mi zadnje čase tako preseda, da je ne maram niti slišati. Raje bi jo videl na

delu. Predvsem v Sloveniji, ki mora v teh dneh pristajati na pakte s srbsko vojsko in njenim pohlepom po svežem denarju, ki ga sedaj lahko dobi le z nekakim legalnim ropanjem slovenske države, saj je ostalega bore malo.

Zelo rad peljem tujce v Slovenijo, posebno Italijane, ki žive nekaj kilometrov stran od meje, a vedo o Sloveniji manj, kot vejo o daljnih deželah. Moja žena se niti v višji šoli ni učila ničesar o Slovincih, o manjšini sploh ni vedela, da obstaja, skorajda tako. Pa je hodila v vse šole samo dvajset kilometrov stran od meje s Slovenijo!

Včasih se zgodi, da jih potem peljem še na Vipavsko, od koder sem doma, navadno gremo čez Lokve proti Čavnu in

Prizadevanja Ssk za Slovenijo

■ nadaljevanje s 3. strani

stranke. »Minister De Michelis je na tem zasedanju izjavil, da je bilo stališče vlade pravilno in korektno. Sprašujem se, kako lahko pojmuje kot tako stališče, ko pa je tako drugačno od tistega, ki ga je zavzela vlada na primer ob izbruhu krize v Kuvajtu. Če bi imeli Slovenci in Hrvati nafto, potem bi bila podpora za obrambo njihove suverenosti najbrž drugačna. Tako pa ni nihče zahteval, naj se sestane Varnostni svet OZN, nihče ni predlagal ekonomske blokade, kaj šele, da bi napad vsi enoglasno obsodili! Če ima mednarodno pravo dejansko veljavo, potem imata Slovenija in Hrvaška vso pravico, da sta priznani kot neodvisni državi... Spoštovani minister je danes izjavil, da je vlada nudila vso podporo in dala vse potrebne navete. Če pa hoče res dati konkretno podporo, naj prizna obe neodvisni državi: le tako bo uradno in na mednarodni ravni razkrinkana jugoslovansko-srbska agresija. Tedaj bo vsem jasno, da je šlo za napad komunističnih generalov in polkownikov na dva naroda, ki sta bila zatirana več kot štiri desetletja,« je zaključil Ebner.

PRAVICA DO SAMOODLOČBE OBSTAJA

Tudi poslanec francoske manjšinske stranke Union Valdôtaine Luciano Caveri se je zavzel za priznanje Slovenije in Hrvaške kot samostojnih in neodvisnih držav. Med drugim je dejal takole: »Res je, da je težko razumeti to, kar se dogaja v tem trenutku, saj je stanje še preveč nestabilno, vendar pa obstaja politično dejstvo, da vsi mednarodni sporazumi, pogodbe in listine potrjujejo pravico do samoodločbe narodov. Slovenija in Hrvaška sta se izrekli za samoodločbo in sta skušali to doseči z demokratičnimi sredstvi. Prav zaradi tega morata biti obe republik in priznani...«

Caveri je še povedal, da se je o tem vprašanju pogovarjal tudi z drugimi manjšinskimi strankami in s predstavniki Ssk. »Slovenska skupnost me je predvsem opozorila na nevarnost soodgovornosti Italije, Evrope in Evropske gospodarske skupnosti, če ne bo v najkrajšem času zavzeto jasno stališče vsaj glede dveh vprašanj: uradnega priznanja obeh republik in pri-

hoda mednarodnih opazovalcev.« Poslanec Union Valdôtaine je še izrazil upanje, da se bo italijanska vlada končno resno in odgovorno zavzela za ta problem. Slovenci in Hrvati gledajo z velikim pričakovanjem na zahodne države. Evropa pomeni zanje ne samo veliko možnost za ekonomski razvoj, ampak tudi izhod iz nedemokratičnega državnega okvira. (Atti parlamentari, 3.7.1991).

—o—

RAZSTAVA VIN V REPNU

Občina Repentabor vabi na otvoritev 29. razstave terana in pokušnje domačih belih vin, v soboto, 13. julija 1991 ob 18.30 v Kraški hiši v Repnu. Nastopil bo Logaški oktet.

SKPD »F. B. Sedej« iz Števerjana

■ nadaljevanje s 5. strani

Leta 1971 so člani SKPD »F. B. Sedej« prvič priredili Festival narodnozabavne glasbe, ki je dejansko ena najuspešnejših prireditev v zamejstvu nasploh. Pobudo zanj so dali člani društva in domačega ansambla »Lojze Hlede«. Njihova zamisel je bila res dobra, saj je postal danes Števerjanski festival nepogrešljiva prireditev za vse ljubitelje narodnozabavne glasbe. Na njem vsako leto nastopajo ansambli z Goriškega, Tržaškega in iz raznih krajev Slovenije. Letošnji, 21. festival, bi bil moral potekati 6. in 7. julija. Zaradi dramatičnih dogodkov v Sloveniji, je povedala tajnica društva Franka Padovan, pa smo to prireditev prenesli na soboto, 31. avgusta, in nedeljo, 1. septembra v upanju, da se bodo razmere tedaj izboljšale. »Festival smo preložili tudi iz solidarnosti,« je še rekla tajnica društva. »Ni se nam zdelo prav, da bi mi priredili praznik, ko pa je v Sloveniji vojna.«

SKPD »F. B. Sedej« je v teh letih organiziralo še veliko drugih pomembnih kulturnih, glasbenih in družabnih srečanj. Povedati je še treba, da deluje v okviru društva tudi mešani pevski zbor z istim imenom, ki je še posebno v zadnjih letih lepo napredoval pod vodstvom dirigenta Tomaža Tozona, člana znanega Slovenskega okteta. Prav lani je zbor dosegel višek svojega delovanja z zmago na 1. reviji

Cerkvenih pevskih zborov na Bledu. Ta pevska skupina iz Števerjana, ki jo sestavlja 45 večinoma mlajših članov, se tudi redno udeležuje vseh zborovskih koncertov in revij v zamejstvu, nastopa pa tudi v Sloveniji in po Italiji.

Tudi otroci imajo v Števerjanu svoj zborček, ki prav tako deluje pod okriljem domačega društva. Sestavlja ga okrog 25 malčkov, starih od 4 do 10 let, vodi pa ga mlada dirigentka Valentina Humar. Poleg tega ima SKPD »F. B. Sedej« svojo glasbeno šolo. Redno je v njej približno 10 gojencev na leto. Ob koncu je treba omeniti še uspešno moško pevsko skupino »Števerjanci«, v kateri so bivši člani domačega ansambla »L. Hlede«.

SKPD »F. B. Sedej« izdaja nekajkrat letno tudi »Števerjanski vestnik«, ki izhaja v približno 450 izvodih in vsebuje najpomembnejše novice iz vasi ter domačine obvešča o delovanju društva. Berejo ga tudi v Gorici in Trstu ter v slovenskih vaseh na drugi strani meje.

Za konec naj še povemo, da šteje odbor društva 15 članov. Predsednik je Marko Terčič. V okviru SKPD »F. B. Sedej« deluje tudi mladinski krožek. Razveseljivo je dejstvo, da mladi aktivno sodelujejo v društvu in da s svojimi idejami tudi usmerjajo njegovo delovanje, kar je nedvomno dobro jamstvo za bodočnost.

(H J)

potem po celi Gori do Cola, tu se potem začnemo spuščati v dolino.

Niti enkrat samkrat še nisem bil z nji, da me vsaj eden ne bi vprašal, zakaj je ta zemlja tako lepa in obenem tako prekleta, saj se tu menjavajo gospodarji kot na tekočem traku.

Ne znam odgovoriti, res ne. Le zgodovino razlagam, tisto, kar znam. Neprijetno mi je in vsakokrat se spomnim mame, ki mi je prav na Sinjem vrhu nekoč rekla, da ni nič čudnega, če se vsi tepejo za našo zemljo, ker da smo pač na prepihu.

Zelo enostavno, a prav zato toliko bolj stvarno.

Nihče se seveda ne vpraša, kaj mislijo ljudje o tem. Nek znanec, ki je z odliko končal politologijo, mi je rekel, da to niti ni važno, važna, da so dejstva.

Če pogledam samo v lastno družino, vidim ta dejstva v zelo prozaični obliki podatkov. Stari očetje in stare mame so bili rojeni v rajni Avstriji, starša sta lahko uživala dobrote Mussolinijevih črnosrajčnikov, mi otroci pa smo se rodili v drugačni diktaturi, tisti, katero hudič jemlje sedaj po celem svetu, kot pravi moj prijatelj.

Sedaj pa hladen tuš, da ne rečem led. Vsi, ki mi govorijo, da bo morala še teči kri. Kot da ne bi bilo vsega že preveč.

Groza me je, ko pomislim na grimaso zloveščega generala, ki v Beogradu razlaga svetu, da je bilo v teh dneh na Slovenskem samo toliko mrtvih, kot jih je v običajni avtobusni nesreči. Pošastne primerjave najslabšega cinizma, ki ve, da nima prav.

Vsi ti generali, ki pošiljajo v smrt mladost, sami pa potem umirajo v penziji, na starost, s pokojninami in vnučki na kolenih, ki so ponosni nanje. Ponosni na kaj? Na smrt ne moreš biti ponosen, res ne, na smrt ne. Preveč bedna je, življenje je nekaj drugega!

Prelepa je Slovenija. Nobene potrebe nima po herojskih umiranjih, niti po nevrednih. Samo malo miru hoče in pravico, da tudi ona zadiha. Samo življenje hoče, nič več. Nobene Evrope ne potrebuje, od vedno je v njej.

Tako da bi lahko dolgo živeli tudi pesniki in pisatelji, umetniki in vsi tisti ljudje, ki jo poseljujejo in delajo lepo. In ne samo generali, ki že itak vedno dočakajo starost.

Vedno previsoko starost!